

Tankesmedjan Nynäshamn inbjöd torsdag 20 april 2017 till ett möte i Viakyrkan om "Maktspelet i Mellanöstern" med historikern Mathias Cederholm från Lunds universitet. Ett trettiotal åhörare fick lyssna till ett mycket innehållsrikt föredrag om bakgrunden och orsakerna till de pågående krigen och konflikterna i området.

Enligt Cederholm kan man inte förstå dagens läge om man inte utgår från den amerikanska ockupationen av Irak 2003. Motivet för Bushs administration var inte förekomsten av massförstörelsevapen utan ett behov av att få ut Iraks olja på världsmarknaden.

Strategerna i USA förutsåg att ockupationen skulle leda till ett ökat inflytande från Iran på den shiitiska majoritetsbefolkningen, men det ansågs vara godtagbart - då!

Ockupationen blev en katastrof. En miljon människor dog. Infrastrukturen är fortfarande ur bruk, och korruptionen är oerhörd.

Den sekulära irakiska statsapparaten slogs medvetet sönder av amerikanerna, och det strömmade in shiitiska exilpolitiker som delade upp makten mellan sina religiösa, sekteristiska partier och miliser. Många kom tillbaka exil i Iran.

Efter några år tyckte Bushadministrationen att det iranska inflytandet blivit för stort och lade om kursen. Nu uppmuntrade man sunnimuslimska miliser, och den sekteristiska splittringen ökade om möjligt ännu mer. Al Qaida och sedermera IS, fick fäste i landet.

Som bekant beslöt president Obama att lämna Irak, men i och med IS stora framgångar har amerikanerna kommit tillbaka. Politiken att bomba stora städer som Mosul, som behärskats av IS har resulterat i många civila dödsoffer och enorma flyktingströmmar. Våra nyhetsmedia har i stort sett varit tysta om den pågående katastrofen. Mathias Cederholm förutsåg att senast i höst kommer denna bombningspolitik att fortsätta med anfall mot IS:s "huvudstad" Raqqa i Syrien.

Kriget i Syrien togs också upp. Upproret, som startade 2011, hade delvis sin grund i missnöje hos en landsbygdsbefolkning som på grund av torra drivits in i städerna utan försörjningsmöjligheter. Men upproret togs snabbt över av jihadister från grannländer som Qatar och Saudi-Arabien, men även av islamister i Muslimska brödrskapet, som länge verkat under jorden i landet. Enligt Cederholm föredrar majoriteten av befolkningen, särskilt de religiösa minoriteterna, dock en sekulär regering ledd av president Assad framför en sekteristisk sunnimuslimsk regim.

Finns det något positivt att säga om läget idag? Jo, den shiamuslimske men nationalistiske ledaren Sadr har nyligen krävt att både amerikaner och iranier ska lämna Irak. Trots allt är faktiskt befolkningen i allmänhet inte förblindade av religiöst hat.

Rysslands stöd åt Assad-regeringen beror mycket på det hot man känner från jihadisterna. Landet utkämpade ju två krig i Tjetjenien mot islamister med stöd från Saudi-Arabien.

På en fråga från publiken om Sveriges politik ställde sig Cederholm kritisk mot den. Sverige har t.ex. en liten militär trupp som idag strider med den kurdiska Peshmerga-milisen i norra Irak. Kurderna har under kriget mot IS passat på att utvidga det självstyrande Kurdistan, och civila har drabbats. Av vilken anledning ska Sverige blanda sig i dessa krig?

Varför talas det idag så lite om länders rätt till oberoende och icke-inblandning, om FN-stadgans principer om förbud mot anfallskrig? Den frågan avslutade föredraget. Matthias Cederholm avtackades med en applåd och Tankesmedjans sedvanliga diplom till föredragshållare.

/Hannu Komulainen